

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені
ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

Кафедра цивільної юстиції та адвокатури

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ
СПОРІВ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Навчально-методичні матеріали для практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів» для студентів другого (магістерського) освітньо-кваліфікаційного рівня галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» / уклад.: Т. А. Цувіна. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 43 с.

Розробник:

Цувіна Тетяна Андріївна, докторка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри цивільної юстиції та адвокатури (протокол No 11 від 2 червня 2021 р.) оновлено (протокол No 8 від 08 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри - Гусаров Костянтин Володимирович, доктор юридичних наук, професор

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів» включає поняття альтернативного розгляду цивільних справ як окремої форми захисту невизнаних, порушених та оспорюваних прав, свобод та інтересів, принципи альтернативного розгляду цивільних справ, класифікацію, особливості та порядок розгляду цивільно-правових спорів за допомогою окремих способів альтернативного розгляду цивільно-правових спорів, зокрема третейського судочинства, міжнародного комерційного арбітражу, медіації, мед-арбу тощо.

Вивчення курсу скеровано на засвоєння студентами значення основних категорій альтернативного розгляду та вирішення цивільно-правових спорів, змісту процесуальних інститутів, оволодіння навичками правильного тлумачення норм цивільного процесуального права та практичного їх застосування при розгляді конкретних цивільно-правових спорів за допомогою окремих способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів, набуття досвіду аналітичної роботи.

Навчальна дисципліна «Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів» за статусом у структурі освітньо-професійної програми підготовки правників є обов'язковою та торкається широкої сфери юридичної практики та досліджень, передусім, альтернативного розгляду цивільно-правових спорів, його співвідношення зі сферою правосуддя, а також виконавчого провадження щодо рішень за результатами розгляду спорів за допомогою окремих способів альтернативного вирішення спорів. За таких умов відповідна сфера професійної діяльності потребує системного опанування та концентрації зусиль щодо досягнення результатів навчання.

Мета навчальної дисципліни – формування цілісної системи професійних компетентностей здобувачів вищої освіти у відносно самостійному сегменті юридичної практики – альтернативному вирішенні цивільно-правових спорів, а також набуття ними здатності розв'язувати складні задачі та проблеми, що виникають при застосуванні окремих способів альтернативного вирішення цивільних справ (третейського судочинства, міжнародного комерційного арбітражу, медіації тощо), та оволодіння знаннями, необхідними для критичної оцінки чинного законодавства у цій сфері та визначення напрямків його подальшого вдосконалення.

Завдання:

- формування теоретичних знань і формування практичних навичок у сфері альтернативного вирішення цивільно-правових спорів;
- розуміння основних тенденцій правового регулювання і практики окремих способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів,

зокрема, третейського судочинства, міжнародного комерційного арбітражу, медіації тощо, у контексті міжнародного стандарту доступності правосуддя;

– оволодіння науково-теоретичними підходами, практичними методами та прийомами професійної діяльності під час альтернативного вирішення цивільно-правових спорів;

– засвоєння в необхідному обсязі теоретичного матеріалу, який включає сучасні наукові розробки вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері альтернативного вирішення цивільно-правових спорів;

– визначення актуальних проблем імплементації та реалізації європейських стандартів цивільного процесу на сферу альтернативного вирішення цивільно-правових спорів;

– надання структурно-функціональної характеристики та визначення процесуальних особливостей порядку окремих способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Пререквізити: цивільний процес, процесуальні акти-документи у цивільних справах.

Кореквізити: міжнародний комерційний арбітраж, міжнародний цивільний процес.

ЗАТВЕРДЖЕНО

**вченою радою Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого» (протокол № ... від ... 2022 р.)**

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ»

**Модуль 1. Загальні засади альтернативного вирішення
цивільно- правових спорів у системі форм захисту цивільних прав,
свобод та інтересів осіб.**

Поняття та сфера альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Детермінанти формування альтернативного вирішення цивільно-правових спорів як окремого сегменту юридичної практики в у II половині XX століття. Поняття та ознаки альтернативного вирішення цивільно- правових спорів. Альтернативне вирішення цивільно-праових спорів як окрема форма захисту порушених, невизнаних та оспорюваних прав, свобод та інтересів. Альтернативне вирішення цивільно-праових спорів та цивільне судочинство. Альтернативне вирішення

цивільно-правових спорів та міжнародні стандарти справедливого судочинства. Договірно-процесуальних характер відносин з альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Особливості правового регулювання альтернативного вирішення цивільно-правових спорів в Україні.

Система способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Класифікація способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Прості (типові, загальні) способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів (третейське судочинство, міжнародний комерційний арбітраж, медіація (посередництво). Комбіновані (нетипові, похідні) способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів (переговори-посередництво, медіація-арбітраж («мед-арб»). Досудові та присудові способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Інституціональні та неінституціональні способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Змагальні, консенсуальні та рекомендаційні способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Наднаціональні та національні способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Принципи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Принцип доступності альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Принцип добровільності альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Принцип конфіденційності вирішення цивільно-правових спорів. Принцип диспозитивності альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Принципи окремих способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Джерела правового регулювання альтернативного вирішення цивільно-правових спорів. Міжнародні акти як джерела правового регулювання альтернативного вирішення цивільно-правових спорів:

міжнародні конвенції, типові (модельні) закони, рекомендації («Зелена книга з питань альтернативного вирішення спорів у цивільному і комерційному праві»; Рекомендація (2001)⁹ Комітету міністрів Ради Європи від 05.09.2001 р. щодо альтернативних судовому розгляду способам вирішення спорів між адміністративними органами влади та приватними особами; Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21.05.2008 р. «Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах»; Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ; Правила Всесвітньої організації інтелектуальної власності щодо арбітражу; Правила Всесвітньої організації інтелектуальної власності щодо медіації тощо). Національне законодавство у сфері альтернативного вирішення цивільних справ (Закон України «Про третейські суди», Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж»).

Модуль 2. Характеристика окремих національних способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Третейське судочинство. Закон України «Про третейські суди». Закон України «Про Міжнародний комерційний арбітраж». Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. Регламент Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті України. Порядок створення та діяльності третейського суду. Види третейських судів: постійно діючі третейські суди та суди *ad hoc*. Третейська угода: поняття та види. Форма і зміст третейської угоди. Патологічні третейські угоди. Компетенція третейського суду. Принцип «компетенції компетенції». Порядок розгляду справ та рішення третейського суду. Оскарження рішень третейських судів та видача виконавчих листів на рішення третейського суду.

Міжнародний комерційний арбітраж як різновид третейського суду. Міжнародна уніфікація норм з питань арбітражу. Особливості

провадження та рішення міжнародного комерційного арбітражу. Міжнародно-правове регулювання визнання і виконання іноземних арбітражних рішень.

Медіація. Договір про проведення медіаційної процедури. Досудова та присудова медіація. Сприяюча (фасилітативна) та трансформативна медіація. Безоплатна та комерційна медіація. Способи правової регламентації медіаційних процедур. Європейський кодекс поведінки медіатора. Принципи медіації, її учасники – медіатор, сторони, представники сторін. Основні методики та етапи медіаційної процедури (вступ та розвідка; вивчення ситуації; пошук варіантів рішення; завершення та підготовка медіаційної угоди). Мед-арб та арб-мед як комбіновані форми альтернативного розгляду цивільних справ.

Модуль 3. Особливі національні практики альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Судовий міні-розгляд. «Суд з багатьма дверима». Приватний суд або «суддя на прокат». Спрощений суд присяжних. Попередня незалежна оцінка матеріалів справи. Експертна оцінка. Інститут омбудсмена з правових питань. Консиліація. Спільний правовий процес або колаборативна процедура. Партисипативні процедури.

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Поняття та сфера альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Лекції – 2 год.

Колоквіум – 2 год.

Питання для обговорення:

1. Детермінанти формування альтернативного розгляду цивільних справ як окремого сегменту юридичної практики в у II половині XX століття.

2. Альтернативний розгляд цивільних справ як окрема форма захисту порушених, невизнаних та оспорюваних прав, свобод та інтересів.
3. Альтернативний розгляд цивільних справ у контексті міжнародного стандарту доступності правосуддя та права на справедливий судовий розгляд.
4. Цивільне судочинство та альтернативний розгляд цивільних справ
5. Поняття, ознаки та система способів альтернативного розгляду цивільних справ.
6. Джерела правового регулювання альтернативного розгляду цивільних справ
7. Принципи альтернативного розгляду цивільних справ.

Тема 2. Система способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 4 год.

Питання для обговорення:

1. Класифікація способів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.
2. Квасісудові способи альтернативного вирішення спорів (третейське судочинство, міжнародний комерційний арбітраж).
3. Консенсуальні способи альтернативного вирішення спорів (переговори, медіація, врегулювання спору за участю судді тощо).
4. Комбіновані (гібридні) способи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів (мед-арб, арб-мед, партисипативні процедури, колаборативні процедури, спрощений суд присяжних, міні-розгляд тощо).
5. Онлайн вирішення цивільно-правових спорів.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Іванов та Петрова були власниками двох сусідніх бізнесів на пляжі. Бізнес обох полягав у ресторанній діяльності. Межа між двома ресторанами була умовною та невизначеною. Пізніше Іванова дізналася, що Петров здійснює недобросовістну конкуренцію, переманюючи клієнтів Іванової, зводячи наклепи на ресторан Іванової, ігноруючи працівників ресторану Іванової переходити у власний ресторан. Іванова була незадоволена і вирішила звернутися за консультацією до адвоката щодо можливих способів вирішення її спору.

Дайте правову оцінку ситуації. Чи можливе застосування до неї

способів альтернативного вирішення спорів? Якщо так, то який з них буде найбільш ефективним для врегулювання даного конфлікту. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2. У лютому 2020 року ВАТ «Волгобурмаш» звернулося до суду з клопотанням про надання дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 27 жовтня 2019 року, за яким з ТОВ «Волгобурмаш-Україна» на користь ВАТ «Волгобурмаш» (Російська Федерація) стягнуто заборгованість за контрактом. Ухвалою від 28 квітня 2020 року у задоволенні клопотання відмовлено, адже ВАТ «Волгобурмаш» та ТОВ «Волгобурмаш-Україна» не було дотримано арбітражної процедури, оскільки перед зверненням до міжнародного комерційного суду не проведено переговорів, обов'язковість яких встановлено укладеним між ними контрактом. ВАТ «Волгобурмаш» звернулося із апеляційною скаргою на зазначену ухвалу суду, посилаючись на те, що при розгляді клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення арбітражного суду, суд першої інстанції позбавлений повноважень щодо збирання і дослідження нових доказів та переоцінки висновків, встановлених арбітражним судом.

Дайте правову оцінку ситуації. Чи можливе застосування до неї способів альтернативного вирішення спорів? Якщо так, то який з них буде найбільш ефективним для врегулювання даного конфлікту. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3. ТОВ «Укрнафтогазмаш», що створене та діє за українським правом (далі – «**Укрнафтогазмаш**»), уклало з Bakerford LLC, що створене та діє за правом штату Техас (далі – «**Bakerford**»), договір про постачання, монтаж, введення в експлуатацію та обслуговування обладнання для нафтогазової промисловості (далі – «**Договір**»). Договір був укладений шляхом обміну підписаними сканкопіями по електронній пошті. Договір містить статтю 24 «Вирішення спорів» наступного змісту: «1. Будь-які спори що виникають на підставі або у зв'язку з цим Договором, у тому числі щодо виконання, тлумачення та розірвання цього Договору підлягають вирішенню шляхом переговорів. 2. Якщо переговори не досягли своєї мети, то вони можуть бути передані на вирішення до Стокольмського арбітражу. Мова арбітражу – англійська. Кількість арбітрів – три». Bakerford постачав і монтував обладнання для Укрнафтогазу кілька років. Укрнафтогаз відмовився оплачувати останню партію продукції вартістю близько 3 мільйонів доларів, звинувативши Bakerford у тому, що поставлена продукція не досягла заявлених показників після монтажу. Bakerford звернувся до Арбітражного інституту при Торговій палаті Стокгольма з клопотанням про арбітраж. Коли про це дізнався Укрнафтогаз, він звернувся до Господарського суду м. Києва з позовом про визнання статті

24 недійсною на тій підставі, що вона містить посилання на неіснуючу арбітражу установу. Bakerford звернувся до Вас з проханням надати письмову консультацію щодо того, які мають бути його подальші дії, які аргументи слід використати в Господарському суді і яка ймовірність, що Господарський суд задовольнить заяву Укрнафтогазу.

Дайте правову оцінку ситуації. Чи можливе застосування до неї способів альтернативного вирішення спорів? Якщо так, то який з них буде найбільш ефективним для врегулювання даного конфлікту. Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 4. З метою врегулювання спору примиренням суддя роз'яснив сторонам їх право на укладення мирової угоди, а також право позивача відмовитись від позову та право відповідача визнати позов та наслідки реалізації відповідних прав. Сторони звернулися до суду з проханням посприяти їм у примиренні.

Чи можливе застосування до неї способів альтернативного вирішення спорів? Якщо так, то який з них буде найбільш ефективним для врегулювання даного конфлікту. Відповідь обґрунтуйте.

Тема 3. Принципи альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Поняття принципів альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.
2. Принцип добровільності.
3. Принцип конфіденційності.
4. Принцип рівноправності сторін.
5. Принцип самовизначення сторін.
6. Принцип незалежності, неупередженості та нейтральності.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Дмитро та Олег брали участь у медіації, проте не досягли домовленості та припинили цю процедуру, звернувшись до суду. Під час розгляду справи в суді Дмитро заявив клопотання про виклик у судові засідання для допиту як свідка медіатора, який проводив медіацію, для посвідчення того факту, що з метою не допустити його вихід із медіації медіатор не реагувала на його прохання дозволити йому вийти та прийняти ліки, та продовжувала проведення медіації, зачинивши двері на

ключ. Суд викликав медіатора у судові засідання для допиту, під час якого остання все заперечувала.

Чи порушені принципи альтернативного вирішення спорів? Чи правильні дії суду? Наведіть характеристику принципів альтернативних способів вирішення спорів. Наведіть нормативне закріплення зазначених принципів.

Завдання 2. У серпні 2020 року компанія SEA EMERALD S.A. звернулася до суду із клопотанням про надання дозволу на примусове виконання Другого проміжного остаточного арбітражного рішення від 17 березня 2018 року, ухваленого одноособовим арбітром ОСОБА_14 у м. Лондоні, у справі про арбітраж між компанією SEA EMERALD S.A. та Державним підприємством «Суднобудівний завод імені 61 комунара» (далі - завод) про стягнення з останнього на користь компанії SEA EMERALD S.A. відсотків у розмірі 35 млн 725 тис. 689 доларів США 93 центи та відсотків, нарахованих на витрати трибуналу у зв'язку з ухваленням проміжного остаточного арбітражного рішення від 29 листопада 2014 року, обчислених за ставкою 7 % річних, які нараховуються складним відсотком на залишок кожних трьох місяців, починаючи з моменту ухвалення проміжного остаточного арбітражного рішення і закінчуючи 12 березня 2018 року, в розмір 949 фунтів стерлінгів, визначивши суму в національній валюті за курсом НБУ на день постановлення ухвали. Свої вимоги SEA EMERALD S.A. мотивувало тим, що зазначене рішення набрало законної сили, не було оскаржене боржником, тому підлягає виконанню відповідно до вимог Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 року.

Ухвалою від 16 березня 2021 року видано виконавчий лист на примусове виконання зазначеного рішення. Завод подав апеляційну скаргу на зазначене судове рішення, мотивуючи її тим фактом, що укладаючи 9 грудня 1993 року договір на виконання будівельних робіт та здійснення купівлі-продажу рефрижераторного судна (далі - договір), сторони погодили, що будь-який спір, що виникає в рамках або в силу дії цього договору може бути переданий до арбітражу; у питаннях матеріального та процесуального права будь-який арбітраж керуватиметься законами та підзаконними актами Англії. Порядок розгляду арбітражних спорів в Англії визначено Законом від 17 червня 1996 року «Про Арбітраж» (Arbitration Act 1996; далі - Закон) та Правилами Лондонської асоціації морських арбітрів 2006 року. Відповідно пункту 76 (1) Закону сторони можуть на свій розсуд домовитися про спосіб вручення повідомлень або інших документів, надання або вручення яких вимагається або дозволяється відповідно до арбітражної угоди або з метою арбітражного розгляду. У частині першій статті XVIII договору SEA EMERALD S.A. та ДП «Суднобудівний завод імені 61 комунара» узгодили, що будь-які повідомлення та оповіщення,

що надаються у зв'язку із цим договором, направляються за адресами покупця та продавця, перелічили поштові адреси, номери телефаксів, факсів та телефонів, натомість повідомлення електронною поштою не було передбачено арбітражною угодою, а тому згідно з підпунктом б пункту 1 статті V Конвенції у визнанні й виконанні арбітражного рішення слід відмовити, адже сторона, проти якої постановлено рішення, не була належним чином повідомлена про призначення арбітра та про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення. Залишаючи без змін ухвалу суду першої інстанції, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що обмін кореспонденцією для направлення сторонам повідомлень з використанням електронної пошти, що є звичайною практикою лондонського арбітражу, є належним і допустимим доказом сповіщення боржника про арбітражний розгляд.

Чи порушені принципи альтернативного вирішення спорів? Чи правильні дії суду? Наведіть характеристику принципів альтернативних способів вирішення спорів. Наведіть нормативне закріплення зазначених принципів.

Завдання 3. ТОВ “АПФ “Агроділо” 20 листопада 2019 року звернулося до суду із заявою про скасування рішення третейського суду, зазначаючи, що рішенням третейського суду від 8 серпня 2019 року за Грищенко визнано право власності на комплекс будівель загальною площею 2 224,94 м кв., що знаходяться на земельній ділянці площею 8 670 м кв. за адресою: м. Харків, пров. Кацюби, 56, на тих підставах, що він придбав ці приміщення за договором купівлі-продажу від 13 липня 2019 року у орендного підприємства “Райкомунгосп” за 350 000 грн. Посилаючись на те, що воно є власником зазначеного комплексу, ТОВ “АПФ “Агроділо” просило скасувати рішення третейського суду. Ухвалою судді Шевченківського районного суду м. Харкова відмовлено у відкритті провадження у справі. Відмовляючи у відкритті провадження у справі, суддя суду першої інстанції виходив із того, що скарга не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства, оскільки відповідно до ст. 51 Закону України “Про третейські суди” рішення третейського суду може бути оскаржене лише сторонами третейського розгляду справи, а ТОВ “АПФ “Агроділо” участі у третейському розгляді справи участі не брало.

Чи порушені принципи альтернативного вирішення спорів? Чи правильні дії суду? Наведіть характеристику принципів альтернативних способів вирішення спорів. Наведіть нормативне закріплення зазначених принципів.

Тема 4. Джерела правового регулювання альтернативного вирішення цивільно-правових спорів.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Міжнародний досвід розвитку відновного правосуддя.
2. Європейські стандарти альтернативного вирішення спорів.
3. Сучасні підходи регулювання альтернативних засобів вирішення спорів у законодавстві Європейського Союзу.
4. Регулювання альтернативних способів вирішення спорів у національному законодавстві.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. У лютому 2016 року ПАТ «Компанія «Райз» звернулось до суду із заявою про скасування арбітражного рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, у складі арбітра Винокурової Л. Ф., від 12 листопада 2015 року у справі за позовом Нусід Сербія д.о.о. (Nussed Serbia d.o.o.) до ПАТ «Компанія «Райз» про стягнення грошових коштів.

Заява ПАТ «Компанія «Райз» про скасування арбітражного рішення мотивована тим, що відповідно до договору купівлі-продажу, укладеного між сторонами передбачено, що засідання арбітражного суду повинно проводитись двома арбітрами, на підставі тексту цього контракту. У відповідь на лист генерального секретаря Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України щодо зобов'язання відповідача повідомити ім'я та прізвище призначеного стороною арбітра із запропонованого списку, ПАТ «Компанія «Райз» зі своєї сторони запропоновано призначити арбітром Винокурову Л. Ф.

Постановою про внесення змін до постанови про прийняття справи до провадження Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України визначено, що справа буде розглядатись одноособовим арбітром, призначеним сторонами. Підставою для винесення такої постанови головою Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України вказано те, що і позивач, і відповідач призначили арбітром у справі одну особу. Заявник вважає, що арбітражним судом прийнято рішення не у відповідності до угоди сторін про склад суду. Посилаючись на вказані обставини, ПАТ «Компанія «Райз» просило суд скасувати рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 12 листопада 2015 року у справі АС No 218у/ 2015.

Суд задовольнив заяву ПАТ «Компанія «Райз» про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України у справі за позовом Нусід Сербія д.о.о. (Nussed Serbia d.o.o.) до ПАТ «Компанія «Райз» про стягнення грошових коштів та скасував рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 12

листопада 2015 року у справі АС No 218у/2015. Рішення суду мотивовано тим, що склад арбітражного суду не відповідав угоді сторін і сторони не узгоджували іншого порядку розгляду спорів, а відтак прийняте рішення підлягає скасуванню.

Чи правильні дії суду? Які джерела регулюють розгляд справи у міжнародному комерційному арбітражі? Надайте характеристику таких джерел? Які міжнародно-правові акти, які регулюють діяльність міжнародного комерційного арбітражу, ратифіковані Україною?

Завдання 2. У травні 2019 року Передерій та Помазна звернулися до суду із заявою про скасування рішення третейського суду. Зазначали, що рішенням третейського суду при Товарній біржі «Південнобузькій» від 14 листопада 2015 року було визнано дійсним договір купівлі-продажу 8/25 та 1/100 частки торгівельного приміщення, що знаходиться за адресою: м. Вінниця, вул. Перемоги, 36, укладений між ними та відповідачами 11 листопада 2015 року. Посилаючись на те, що спір про визнання дійсним договору купівлі-продажу нерухомого майна не підвідомчий третейському суду, просили скасувати рішення третейського суду при Товарній біржі «Південнобузькій» від 14 листопада 2015 року, скасувати державну реєстрацію їхнього права власності на нерухоме майно, застосувати реституцію до спірних правовідносин, відновити державну реєстрацію права власності продавців на нерухомість. Рішенням Замостянського районного суду м. Вінниці від 3 серпня 2019 року позов задоволено, скасовано рішення третейського суду при Товарній біржі «Південнобузькій» від 14 листопада 2015 року. Скасовано державну реєстрацію права власності відповідачів на спірне майно, здійснену на підставі рішення третейського суду. Рішенням апеляційного суду Вінницької області від 25 жовтня 2019 року рішення суду першої інстанції скасовано та ухвалено нове рішення про відмову у задоволенні позову. У касаційній скарзі Передерій та Помазна просять скасувати рішення апеляційного суду та залишити в силі рішення суду першої інстанції, посилаючись на неправильне застосування апеляційним судом норм матеріального права та порушенням норм процесуального права.

Чи правомірні дії судів першої та апеляційної інстанції? Яке рішення має ухвалити суд касаційної інстанції? Який порядок та підстави розгляду заяви про скасування рішення третейського суду? Які джерела регулюють розгляд справи у порядку цивільного судочинства? Надайте характеристику таких джерел? Які міжнародно-правові акти регулюють діяльність третейського судочинства, ратифіковані Україною?

Завдання 3. У вересні 2016 року Афанасьєв П. В. звернувся до Приморського районного суду м. Одеси з позовом до Афанасьєвої О. А. та Підлісного А. І. про визнання недійсним правочину та поділ спільного майна подружжя. Позивач зазначав, що з 17.09.2005 до 01.09.2016 р.

перебував у шлюбі з відповідачкою. За час шлюбу ними придбано легковий автомобіль та квартиру. Відповідачка само- вільно, без його згоди, продала спірний автомобіль своєму батьку - відповідачу по справі Підлісному А. І. Позивач просив визнати недійсним договір купівлі-продажу легкового автомобіля та провести поділ нерухомого майна: виділити відповідачці квартиру; вирішити питання про сплату грошової компенсації за частку у вартості спільного нажитого майна; виділити йому у власність спірний автомобіль та вирішити питання про виплату ним грошової компенсації за част- ку автомобіля на депозитний рахунок суду.

Відповідачка звернулася до суду із зустрічним позовом про поділ майна по- дружжя. Позивачка просила розділити спільне майно подружжя, виділивши їй у власність будівельні матеріали на суму 100000 грн., придбані за час шлюбу; виділити позивачу у власність квартиру; вирішити питання про стягнення гро- шової компенсації у випадку встановлення відхилення від рівності часток по- дружжя.

Під час попереднього судового засідання сторони виявили бажання передати справу на розгляд медіатору. Суддя постановила ухвалу про відмову у пере- дачі справи на вирішення за допомогою процедури медіації та продовження розгляду справи, мотивуючи недоцільністю проведення медіації складністю справи.

Чи правильні дії суду? Яка існує практика законодавчого регулювання медіаційних процедур у сфері цивільної юрисдикції? Надайте характеристику таких джерел? Які міжнародно-правові акти регулюють медіацію, ратифіковані Україною?

Тема 5. Третейське судочинство.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Поняття та правовий статус третейського суду.
2. Види третейських судів.
3. Порядок створення третейських судів.
4. Третейська угода та її види, порядок та наслідки укладення.
5. Принципи третейського судочинства.
6. Підвідомчість справ третейським судам.
7. Порядок розгляду справ третейським судом.
8. Поняття та види судового контролю за рішеннями третейських судів.
9. Порядок розгляду справ про оскарження рішень третейських судів.
10. Порядок розгляду справ про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. ТОВ «Аптека 911» звернулось до Господарського суду м. Харкова з позовом до ТОВ «САНАМЕД» про визнання недійсною та скасування третейської угоди.

Як встановлено судом підписана третейська угода, відповідно до якої, сторони домовилися про передачу на розгляд постійно діючого третейського суду будь-яких спорів, пов'язаних з встановленням та оформленням права сумісної дольової власності на спірний об'єкт нерухомого майна, поділ його шляхом виділення в натурі нерухомого майна, шляхом виділення в натурі спірного об'єкта нерухомості, яке належить на праві приватної власності ТОВ «Аптека 911» та ТОВ «САНАМЕД».

Товариство з обмеженою відповідальністю «Аптека 911» вказало, що третейська угода є неповною та неналежної форми за змістом, а саме: на титульному листі не зазначено дату та місце її складання. Також позивач наголошував, що підставою для скасування вказаного рішення суду є те, що розгляд справи відбувся без участі представників позивача. Відповідач зазначив, що спірна третейська угода за формою відповідає вимогам ст. 12 Закону України «Про третейські суди», також у тексті третейської угоди зазначено про передачу на розгляд третейського суду будь-яких спорів, пов'язаних з визнанням та оформленням права власності.

Дайте оцінку доводам сторін. Як повинен діяти суд?

Завдання 2. Зуєв звернувся до харківської філії АТ «Мегабанк» з метою отримання кредиту на придбання автомобіля. Банк погодився надати йому кредит, але запропонував у кредитному договорі зробити третейське застереження, згідно з яким усі спори, що виникають з приводу виконання та розірвання кредитного договору, підлягають вирішенню у третейському суді.

Чи можуть Зуєв та АТ «Мегабанк» передбачити можливість розгляду таких спорів у третейському суді? Як оформлюється третейське застереження?

Завдання 3. Внаслідок ДТП було заподіяно шкоду Звонарьову. Він звернувся до АТП «29881», якому належав автомобіль «Камаз», водій якого спричинив ДТП, з вимогою про відшкодування заподіяної шкоди. Представник АТП запропонував Звонарьову укласти третейський договір про передачу спору на розгляд третейського суду.

Чи може третейський суд розглянути спір, що виникає із позадоговірних відносин? Коли сторони мають право укласти третейський договір для передачі справи на розгляд третейського суду?

Завдання 4. У листопаді 2018 року ПАТ "УкрСиббанк" звернулось до суду із заявою про скасування рішення третейського суду. Свої вимоги обґрунтовувало тим, що 30 листопада 2017 року одноособово Третейським суддею Івановим С.В. ухвалено рішення, яким позов Петрова до Петрової про стягнення грошових коштів за договором утримання матері задоволено, стягнуто на користь Петрової 3 000 000 грн у рахунок сплати коштів за договором утримання матері. Посилаючись на те, що рішенням третейського суду порушуються його права та законні інтереси щодо черговості задоволення кредиторських вимог в процедурі банкрутства фізичної особи - підприємця Петрова, рішення ухвалене з порушенням чинного законодавства, оскільки укладений 1 вересня 2016 року договір утримання матері не відповідає вимогам статей 203, 215, 220 та 234 ЦК України та ст. 78 СК України, ПАТ "УкрСиббанк" просило задовольнити його вимоги, скасувати рішення третейського суду та ухвалити нове, яким відмовити у задоволенні позовних вимог. Ухвалою Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська, залишеною без змін ухвалою апеляційного суду Дніпропетровської області, рішення третейського суду скасовано. В касаційній скарзі Петров просить рішення судів першої та апеляційної інстанції скасувати, адже банком не доведено порушення його прав рішенням третейського суду про стягнення коштів (виплату аліментів) за договором утримання матері. Крім того, банк не є стороною третейського спору.

Яке рішення має прийняти суд? Які справи підвідомчі третейським судам? Що таке арбітрабельність спору? Хто може звертатися до суду із заявою про скасування рішення третейського суду?

Тема 6. Міжнародний комерційний арбітраж як різновид третейського суду.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Поняття та ознаки міжнародного комерційного арбітражу як альтернативного способу вирішення спорів.
2. Види міжнародного комерційного арбітражу.
3. Міжнародно-договірна уніфікація міжнародного комерційного арбітражу.
4. Джерела правового регулювання міжнародного комерційного арбітражу.
5. Поняття, правова природа, види арбітражної угоди.
6. Зміст арбітражної угоди, умови її дійсності.

7. Порядок розгляду спорів міжнародним комерційним арбітражем.
8. Судовий контроль за рішеннями міжнародного комерційного арбітражу.
9. Порядок розгляду справ про оспорування рішень міжнародних комерційних арбітражів.
10. Поняття визнання і приведення до виконання іноземного арбітражного рішення.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. У серпні 2019 року публічне акціонерне товариство «Івано-Франківський арматурний завод» звернулось до суду із клопотанням про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу, посилаючись на те, що 20 травня 2019 року було ухвалено рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України у справі за позовом публічного акціонерного товариства «Укрсоцбанк» до публічного акціонерного товариства «Івано-Франківський арматурний завод» про стягнення суми. При цьому, на його думку, Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України не мав компетенції щодо розгляду зазначеного спору, оскільки сторонами було визначено іншу установу, а саме Міжнародний комерційний арбітраж при Торгово-промисловій палаті України. Судами встановлено, що 29 червня 2005 року між Акціонерним комерційним банком «ХФБ Банк», правонаступником якого є Публічне акціонерне товариство «УніКредит Банк», а правонаступником останнього є публічне акціонерне товариство «Укрсоцбанк», та відкритим акціонерним товариством «Івано-Франківський арматурний завод», правонаступником якого є публічне акціонерне товариство «Івано-Франківський арматурний завод», укладено кредитний договір No 365-СВ. У п.12.2 вказаного кредитного договору сторони домовились, що будь-які всі спори, що виникають між сторонами за цим договором чи у зв'язку з ним, і які не можуть бути вирішені шляхом переговорів чи консультацій між сторонами, вирішуються у Міжнародному комерційному арбітражі при Торгово-промисловій палаті України відповідно до чинного законодавства України. Арбітраж повинен проводитись в місті Києві. Рішення такого суду буде остаточним та обов'язковим для сторін українською мовою.

Ухвалою від 3 грудня 2019 року задоволено заяву публічного акціонерного товариства «Івано-Франківський арматурний завод». Скасовано рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 20 травня 2019 року у справі за позовом публічного акціонерного товариства «Укрсоцбанк» до публічного акціонерного товариства «Івано-Франківський арматурний завод» про стягнення суми. В апеляційній скарзі публічне акціонерне товариство

«Івано- Франківський арматурний завод», посилаючись на неправильне застосування судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просить ухвалу суду першої інстанції залишити в силі.

Чи правильні дії суду? Що таке арбітражна угода? Які існують види арбітражних угод? Які відомості мають міститися в арбітражній угоді? Що таке автономність арбітражної угоди? Які види патологічних арбітражних угод Вам відомі?

Завдання 2. "L-Georgia" L.T.D. звернулося до господарського суду Рівненської області з позовною заявою, в якій просило визнати "L-Georgia" L.T.D. кредитором ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів". Позовна заява обґрунтована тим, що 13.03.2008 року між ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" (продавець) та "L-Georgia" L.T.D. (покупець) було укладено Контракт No КХП/Л-Грузія 2 (надалі Контракт), відповідно до якого продавець передає, а покупець оплачує та приймає у власність товар: муку пшеничну українського виробництва. Позивачем зазначено, що на виконання Контракту та додатків до нього, ним була здійснена передплата ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" на суму 1468610,00 дол. США., що підтверджується платіжними дорученнями. Продавець свої зобов'язання щодо поставки товару позивачу виконав не в повному обсязі. Внаслідок невиконання зобов'язань у відповідача виникла заборгованість на перед позивачем на суму 327500,00 дол. США. Позивач неодноразово звертався до відповідача з вимогами про виконання зобов'язань за Контрактом. Позивачем зазначено, що внаслідок невиконання ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" своїх зобов'язань, позивач звернувся до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України з позовом про стягнення заборгованості. Постановою Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 05.04.2019 справу за позовом "L-Georgia" L.T.D. до ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" прийнято до провадження. Позивачем зазначено, що 12.05.2019 ним отримано лист про те, що зборами акціонерів ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" прийнято 28.07.2017 рішення про ліквідацію товариства, а строк подання кредитором заяв про визнання їх вимог сплинув 03.10.2017 року. Позивачем зазначено, що в травні 2019 року направлено до відповідача заяву про включення грошових вимог "L-Georgia" L.T.D. до реєстру вимог кредиторів ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів", однак, відповіді позивачем не отримано. Враховуючи приписи ч.3 ст.112 ЦК України позивач звернувся до суду з позовом про визнання його кредитором.

Рішенням господарського суду Рівненської області від 06.06.2020 позов задоволено, однак постановою Рівненського апеляційного господарського суду від 30.05.2020 рішення господарського суду Рівненської області від 06.06.2020 скасовано, прийнято нове рішення,

яким відмовлено в позові. Суд апеляційної інстанції, відмовив у задоволенні позовних вимог. При цьому послався на ст.7 Закону України "Про міжнародний комерційний арбітраж" та зазначив, що Контракт NoКХП/Л-Грузія 2 від 13.03.2016 містить арбітражну угоду про передачу спору на вирішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, а тому позовна заява про визнання кредитором повинна розглядатися в Міжнародному комерційному арбітражі. Крім того, судом апеляційної інстанції зазначено, що ухвалою Сарненського районного суду Рівненської області від 06.12.2019 у справі No1718/6-79/11 надано дозвіл на примусове виконання в Україні рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 29.07.2019 про стягнення з ВАТ "Сарненський комбінат хлібопродуктів" на користь "L-Georgia" L.T.D. 2616692,00 грн. (суми боргу 327500,00 доларів США).

Чи правильні дії суду? Які справи підвідомчі міжнародному комерційному арбітражу? Як співвідносять ся поняття підвідомчість справ міжнародному комерційному арбітражу, компетенція міжнародного комерційного арбітражу та арбітрабельність спору?

Завдання 3. ВАТ "Черкасагропроект" звернулось з позовом до Приватної компанії Бондюель Девелопмент С.А.С. про розірвання укладеного сторонами договору відступлення (купівлі-продажу) часток у статутному капіталі ТОВ "Маяк-Худяки" від 26.03.2017, витребування від відповідача на користь позивача частки у статутному капіталі ТОВ "Маяк-Худяки" у розмірі 99,9% і зобов'язання державного реєстратора внести відповідні зміни до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців у зв'язку зі зміною складу засновників. Приватна компанія Бондюель Девелопмент С.А.С. до подання своєї першої заяви по суті спору звернулась до суду із заявою про припинення провадження у справі на підставі п. 1 ч. 1 ГПК України, посилаючись на те, що даний спір не підлягає вирішенню в господарських судах України через наявність в укладеному сторонами договорі відступлення (купівлі-продажу) часток у статутному капіталі ТОВ "Маяк-Худяки" від 26.03.2017 арбітражної угоди про вирішення такого спору шляхом арбітражу Міжнародною торговою палатою у м. Парижі, Франція. Зокрема, п. 7.2. договору відступлення (купівлі-продажу) часток у статутному капіталі ТОВ "Маяк-Худяки" від 26.03.2017 передбачено, що у випадку виникнення будь-якого спору між продавцем і покупцем, вони повинні докласти всіх зусиль для врегулювання будь-яких розбіжностей шляхом добросовісних переговорів на дружній основі. Якщо продавець і покупець неспроможні на дружній основі вирішити будь-який спір, що виникає із цього договору або порушення, припинення дії чи недійсності цього договору, такий спір остаточно вирішується шляхом арбітражу Міжнародною торгівельною палатою згідно з її арбітражним регламентом без звернення до судів загальної юрисдикції. Місцем арбітражу є Париж,

Франція. Арбітраж складається з одного або кількох арбітрів. Мова арбітражного провадження - англійська. Пунктом 7.1. вказаного договору визначено, що цей договір регулюється і тлумачиться відповідно до законодавства України, без урахування будь-яких його принципів колізійного права.

Ухвалою господарського суду Черкаської області від 21.12.2020 заяву Приватної компанії Бондюель Девелопмент С.А.С. про закриття провадження у справі задоволено, провадження у даній справі закрито і направлено позивача та відповідача для вирішення даного спору до Міжнародної торгової палати у місті Парижі. Постановою Київського апеляційного господарського суду від 04.02.2021 у даній справі, за наслідками розгляду апеляційної скарги Відкритого акціонерного товариства "Черкасагропроект", ухвалу господарського суду Черкаської області від 21.12.2020 про закриття провадження у справі скасовано, справу передано на розгляд до господарського суду Черкаської області. Апеляційний господарський суд зазначив, що правовідносини, які склалися між сторонами за договором про відступлення (купівлі-продажу) часток у статутному капіталі ТОВ «Маяк- Худяк» від 26.03.2017, витребування від відповідача на користь позивача частки у статутному капіталі і зобов'язання реєстратора внести зміни до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців є корпоративними відносинами, оскільки стосуються безпосередньо реалізації корпоративних прав позивача. При цьому суд апеляційної інстанції зазначив, що справи, які виникають з корпоративних відносин підвідомчі господарським судам та розглядається за місцезнаходженням господарського товариства, щодо корпоративних прав якого виник спір. Крім того, при прийнятті оскаржуваної постанови, суд апеляційної інстанції врахував положення ст. 7 Закону України "Про міжнародне приватне право" щодо визначення в якості підстави підсудності справ судам України дію або подію, що мала місце на території України та стала підставою для подання позову.

Чи правомірні дії суду? Які справи підвідомчі міжнародному комерційному арбітражу? Що таке арбітрабельність зовнішньоекономічних спорів?

Завдання 4. У лютому 2020 року ВАТ «Волгобурмаш» звернулося до суду з клопотанням про надання дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 27 жовтня 2019 року, за яким з ТОВ «Волгобурмаш-Україна» на користь ВАТ «Волгобурмаш» (Російська Федерація) стягнуто заборгованість за контрактом. Ухвалою від 28 квітня 2020 року у задоволенні клопотання відмовлено, адже ВАТ «Волгобурмаш» та ТОВ «Волгобурмаш- Україна» не було дотримано арбітражної процедури, оскільки перед зверненням до міжнародного комерційного суду не проведено переговорів, обов'язковість яких

встановлено укладеним між ними контрактом. ВАТ «Волгобурмаш» звернулося із апеляційною скаргою на зазначену ухвалу суду, посилаючись на те, що при розгляді клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення арбітражного суду, суд першої інстанції позбавлений повноважень щодо збирання і дослідження нових доказів та переоцінки висновків, встановлених арбітражним судом.

Яке рішення за результатами розгляду апеляційної скарги має прийняти суд? Який порядок видачі виконавчих листів на примусове виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу?

Завдання 5. У лютому 2020 року представник компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА», яка має статус позивача в міжнародному комерційному арбітражі, Богданцева І. В. подала заяву про забезпечення позову щодо майна компанії «Елан софт ЛПП», яка має статус відповідача в міжнародному комерційному арбітражі.

Представник компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» посилалася на те, що компанія «Елан софт ЛПП», знаючи про розгляд зазначеного спору в Арбітражі GAFTA, намагається вивезти із зернового складу залишки пшениці аби уникнути звернення стягнення на зазначений товар у разі виконання рішення міжнародного арбітражу. Ухвалою Апеляційного суду Одеської області від 22 лютого 2020 року, постановленою ним як судом першої інстанції, заяву представника компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» про забезпечення позову задоволено.

Застосовано зустрічне забезпечення на випадок відшкодування збитків компанії «Елан софт ЛПП» шляхом поруки товариства з обмеженою відповідальністю ТОВ «Краншип» (далі - ТОВ «Краншип») відповідно до договору про надання послуг поручительства від 21 лютого 2020 року, укладеного між компанією «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» і ТОВ «Краншип», у розмірі 6 637 610,64 грн, що еквівалентно 245 175,05 дол. США.

Ухвала апеляційного суду мотивована тим, що суду надано докази того, що станом на 19 лютого 2020 року на складі ТОВ Фірма «Давос» на території портового пункту Кілія ДП «Морський торговельний порт Усть-Дунайськ» знаходиться 1 290,395 тон пшениці із партії вантажу, завезеного на виконання контракту від 20 вересня 2019 року No S-U-MW-2017/1/6, а також, що вартість 1 тони пшениці становить 184,00-190,00 дол. США. Між компаніями «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» та «Елан софт ЛПП» порушена арбітражна справа про стягнення з компанії «Елан софт ЛПП» збитків у розмірі 425 720,00 дол. США, спір між сторонами фактично виник з приводу поставки пшениці, частина якої зберігається на зерноскладі ТОВ Фірма «Давос», а тому наявні ризики, що компанія «Елан софт ЛПП» може вивезти із зернового складу залишки пшениці для уникнення звернення стягнення на цей товар у разі виконання рішення міжнародного арбітражу.

Не погоджуючись із вказаною ухвалою апеляційного суду, постановленою ним як судом першої інстанції, компанія «Елан софт ЛПП» подала до Верховного Суду апеляційну скаргу, в якій, посиляючись на порушення судом процесуального права, просила скасувати оскаржувану ухвалу та відмовити в задоволенні заяви компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» про забезпечення позову.

Апеляційна скарга мотивована тим, що апеляційний суд, застосовуючи заходи забезпечення позову, керувався лише намірами ухилення компанії «ЕЛАНСОФТ ЛПП» від виконання договірних зобов'язань, хоча сама по собі ця обставина не може бути підставою для забезпечення позову. Невиконання зобов'язань за договором є предметом спору, що потребує доведення, тому не можна розглядати твердження компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» як безспірні та такі, що обґрунтовують необхідність забезпечення позову.

У апеляційній скарзі зазначено, що між компаніями «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» (має статус позивача в міжнародному арбітражі) та «Елан софт ЛПП» (має статус відповідача в міжнародному арбітражі) існує спір з приводу виконання умов контракту від 20 вересня 2019 року No S-U- MW-2017/1/6, який розглядає Арбітраж GAFTA. До спірних правовідносин застосовується англійське право, а тому Апеляційний суд Одеської області не може об'єктивно надати оцінку природі спірних правовідносин, обраному позивачем способу захисту порушеного права, а також запропонованим ним заходам забезпечення позову, оскільки це є повноваженнями Арбітражу GAFTA. У зв'язку з викладеним скаржник вважав, що вжиття заходів забезпечення позову в цій справі повинно здійснюватися виключно судом, компетентним розглядати спір по суті.

В апеляційній скарзі компанії «Елан софт ЛПП» зазначено, що, забезпечуючи позов компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА», апеляційний суд не проаналізував підстав пред'явленого цією компанією позову, способу захисту порушеного права та як наслідок запропонованих заходів забезпечення цього позову. Зокрема, суд не врахував, що позивач обґрунтовує обставини неналежного виконання продавцем своїх договірних зобов'язань перепискою у додатку Whatsapp, а також того, що компанія «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» в позовній заяві зазначала, що зазнала збитків у вигляді різниці між ціною договору та дійсною або можливою вартістю товару на дату виникнення прострочення (175 750 дол. США), що за своєю природою є упущеною вигодою та підлягає доказуванню в межах провадження Арбітражу GAFTA. Також суд апеляційної інстанції не врахував того, що позивач просив стягнути на його користь витрати у сумі 250 000,00 дол. США, понесені у зв'язку з транспортуванням і зберіганням товару за договором, укладеним не з відповідачем, а з іншою компанією, у зв'язку з чим причинно-наслідковий зв'язок між такими витратами та юридично значимими діями повноважних осіб в межах виконання умов контракту від 20 вересня 2019

року No S-U-MW-2019/1/6 не є безспірним та потребує дослідження під час розгляду справи по суті.

Крім того, компанія «Елан софт ЛПП» стверджувала, що апеляційний суд здійснив повторне забезпечення позову компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА», оскільки ухвалою Господарського суду Одеської області від 29 грудня 2017 року частково задоволено заяву про забезпечення позову компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» до ТОВ «Давос», треті особи: ДП «Морський торговельний порт Усть-Дунайськ», компанія «Елан софт ЛПП», про зобов'язання виконати умови договору зберігання у справі No 916/54/20. Зокрема, наведеним судовим рішенням ТОВ «Давос» було заборонено без відповідного розпорядження компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» здійснювати вивантаження зі складу на території порту Кілія пшениці до ухвалення остаточного судового рішення по даному спору.

У подальшому за результатами перегляду ухвали Господарського суду Одеської області від 29 грудня 2019 року в апеляційному порядку її було скасовано, а в задоволенні заяви компанії «Софткоммодітіс трейдінг компані СА» про забезпечення позову відмовлено.

Крім того, компанія «Елан софт ЛПП» посилялася на те, що арештована пшениця насправді належить фермерському господарству «Дінекс-Агро» (далі - ФГ «Дінекс-Агро»).

У апеляційній скарзі також зазначено, що апеляційний суд розглянув заяву про забезпечення позову за відсутності доказів належного повідомлення про дату та час судового засідання особи, щодо якої вживаються заходи забезпечення позову.

Проаналізуйте доводи відповідача. Чи дотримано процедуру забезпечення позову? Яке судове рішення має ухвалити суд апеляційної інстанції?

Тема 7. Медіація.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика медіації як альтернативного способу розгляду цивільних справ.
2. Регуляторні аспекти запровадження медіації в Україні та за кордоном.
3. Міжнародні стандарти нормативного регулювання медіації в межах Ради Європи та Європейського Союзу.
4. Принципи медіації.
5. Види медіації та її моделі.

6. Загальна характеристика стадій медіації.
7. Учасники медіації, їх загальна характеристика. Медіатор як учасник медіації, його компетентності.
8. Угода, укладена за результатами медіації, особливості її виконання.
9. Медіація та цивільне судочинство.
10. Особливості застосування медіації в різних правничих професіях (суддя, адвокат, нотаріус, приватний виконавець тощо).
11. Інтеграція медіації у квазісудові способи альтернативного розгляду цивільних справ.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Іваницький А. І. звернувся до суду із позовом про захист честі, гідності та ділової репутації до газети «Вісті» та Кондратьєвої О. М., мотивуючи свій позов неправдивістю інформації щодо невідповідних умов праці на його підприємстві із вироблення добрив, що містилася у статті Кондратьєвої О. М., надрукованої у газеті «Вісті».

Під час судового засідання сторони виявили бажання скористатися процедурою присудової медіації та подали про це відповідне клопотання. Суддя задовольнила клопотання і постановила ухвалу про закриття провадження у справі та передачу справи на розгляд медіатору - консультанту суду Самойловій С. М.

Чи правильні дії суду? Які види медіації вам відомі? Як медіація інтегрується у судовий процес?

Завдання 2. Колісник О. П. звернулася до суду із заявою про обмеження дієздатності її чоловіка Колісника Г. П., мотивуючи свою заяву тим, що останній систематично відвідує платні сайти гри в покер, де витрачає усю заробітну плату, що свідчить про те, що її чоловік зловживає азартними іграми, чим ставить себе та свою сім'ю у скрутне матеріальне становище.

Під час судового засідання сторони виявили бажання звернутися до медіатора для врегулювання конфлікту. Суддя постановив ухвалу про зупинення провадження у справі для проведення процедури медіації. За результатами медіації було укладено медіаційну угоду, яка після відновлення провадження у справі була затверджена судом як мирова.

Чи правомірні дії суду? Яке співвідношення медіаційної та мирової угоди?

Завдання 3. ТОВ «Дніпробуд» уклало з ПП «Справа» договір будівельного підряду, за яким зобов'язалося збудувати складські приміщення для зберігання лісоматеріалів. У договорі містилося медіаційне застереження. ТОВ «Дніпробуд» зобов'язання за договором не

виконало. Під час медіаційних процедур сторони домовилися про те, що ТОВ «Дніпробуд» замість виконання робіт за договором надасть ПП «Справа» будівельні матеріали протягом 1 місяця. Однак зі спливом вказаного строку матеріали надані не були. ПП «Справа» звернулося до суду із заявою про видачу виконавчого листа. Суддя, розглянувши відповідну заяву, видав виконавчий лист на примусове виконання медіаційної угоди.

Чи правильні дії суду? Чи може бути виконана медіаційна угода у примусовому порядку?

Завдання 4. Рішенням Московського районного суду м. Харкова від 12.04.2022 р. шлюб між Петренко П. М. та Петренком Т. Н. було розірвано. Проте між колишнім подружжям залишилося багато невирішених питань. Зокрема, про те, з ким має проживати донька та син подружжя, а також погодження зустрічей з другим із батьків; про поділ спільної сумісної власності подружжя (будинку, квартири, легкового автомобіля, двох вантажівок, депозитного рахунку в банку, а також колекції картин Моне); про те, з ким залишиться проживати пес породи Лабрадор Ретривер на прізвисько Денвер, подарований їм на весілля. Для вирішення зазначених питань сторони вирішили звернутися до медіатора, яким обрали адвоката Іванова П. М.

Яка суть медіаційних процедур? Які вимоги висуваються до медіатора відповідно до міжнародних стандартів у цій сфері? Чи може медіатором бути суддя, адвокат, викладач кафедри цивільного процесу? Проведіть модельну медіаційну процедуру.

Завдання 5. До адвокатського об'єднання «Іванов і партнери» звернулося ТОВ «Світоч» з проханням провести медіацію між ним та ТОВ «Привіт» щодо недопоставки тари. Медіацію було проведено старшим партнером адвокатського об'єднання Магницьким Л.К., однак вона не завершилася досягненням згоди. Після цього керівним партнером адвокатського об'єднання «Іванов і партнери» Івановим Т. М. було подано позов до господарського суду, де у якості доказу було додано аудіозапис, зроблений під час медіації, на якому ТОВ «Привіт» визнає факт недопоставки тари. Дізнавшись про те, що одне й те саме адвокатське об'єднання проводило медіацію, а в подальшому подало позов у справі ТОВ «Привіт» написало скаргу до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, в якій зазначалося про порушення правил адвокатської етики.

Чи порушені принципи медіації у цьому випадку? Що слід робити учасникам?

Завдання 6. До медіатора Олени звернулися сторони – Тетяна та Андрій – для проведення медіації. Після проведення декількох медіаційних сесій Олена та Тетяна зустрілися випадково у дитячому садочку, де з'ясувалося, що їх діти ходять до однієї групи. Тетяна

запропонувала нічого не говорити про це другій стороні – Андрію, адже він як завжди зробить з мухи слона та всі зусилля, які вони досягли у медіації за декілька зустрічей з Оленою будуть зіпсовані. Олена погодилася на це, зауваживши, що таку складну сторону, як Андрій, ще треба пошукати.

Чи порушені принципи медіації у цьому випадку? Що слід було зробити учасникам? Чи може бути Олена медіатором у цій справі?

КЕЙСИ ДЛЯ ВПРАВ З МЕДІАЦІЇ

Кейс 1

Сторони:

власник складу

орендар

З 2011 року ТОВ ММД орендує складські приміщення у ТОВ Nota group. Вартість оренди за місяць - 25000 грн. Від самого початку їхніх відносин орендар нерегулярно здійснював платежі власнику.

У червні 2021 року власник відправив рекомендований лист до орендаря, який вже запізнювався з виплатами протягом 2 місяців, і попросив виконати платежі протягом 10 днів після отримання листа. Власник попередив, що якщо орендар не виконає цього прохання, договір буде розірвано, а власник вимагатиме звільнити приміщення і здійснити повну орендну плату до 1 липня 2021 року.

Орендар не виконав вимогу. 1 липня 2021 року орендар отримав електронний лист про одностороннє розірвання договору оренди. 13 вересня 2021 року орендар перемістив частину своїх товарів з комори на територію двору власника. Інші товари були вилучені працівниками власника 1 жовтня 2021 року і розміщені за межами території двору власника. Деякі товари були пошкоджені під час виселення. 28 вересня 2021 року орендар сплатив орендну плату за період до липня 2021 року. 1 жовтня склад було повністю звільнено, а власник відправив електронний лист, вимагаючи від орендаря прибрати решту товару з його двору і зробити повні платежі до 1 листопада 2021 року. Рахунок- фактуру також було додано до електронної пошти для:

1. Орендна плата з 2021-07-01 до 2021-10-31 (всього $4 \times 25000 = 100000$ грн.);
2. Простій складського приміщення - 10000 грн.;
3. Прибирання приміщення для зберігання – 10000 грн.

Орендар не здійснив повну оплату до 1 листопада 2021 року. 3 листопада 2021 року він попросив власника сховища виплатити йому 20000 грн. за товар, пошкоджений під час виселення. Сторони вирішили спробувати врегулювати свій спір за допомогою процедури медіації.

Завдання. Поділіться на групи з трьох осіб (медіатор та сторони). Сторони мають бути розподілені на власника складу та орендаря.

Завдання полягає у проведенні медіації. Конфіденційну інформацію сторонам надасть викладач. Конфіденційна інформація однієї сторони не має бути відома другій стороні. Медіатор не має знати ні загальної інформації, ні конфіденційної інформації сторін.

Кейс 2

Сторони:

Наталя де ла Порт, власниця будинку у Франції, 50 років;

Володимир Дотчман, захоплюється Францією та французами.

Володимир Дотчман нещодавно успадкував 90 000 євро від померлої далекої тітки. Він завжди мріяв мати другий дім у Бретані, Франції. Нарешті він знайшов ідеальне місце, котедж 17-го століття на ізольованому схилі пагорба з видом на річку.

Нинішній власниці, французенці п'ятдесяти років, Наталії де ла Порт, довелося неохоче продати будинок після третього розлучення, у неї було недостатньо можливостей, щоб забезпечити обслуговування такого будинку, як цей.

Володимир уже чотири рази дивився будинок і провів досить багато часу з агентом з нерухомості та Наталією, щоб домовитися про ціну. Нарешті Наталія забрала 5% від ціни, і була укладена угода на суму 86 000 євро, включаючи меблі. Володимир побачив, що будинок повністю умебльований, і вважав дуже вигідним для себе. Наталія не розуміла, чому Володимир так наполягав щодо меблів і змінив ціну. Крім того, вони домовилися, що Володимир може використовувати ділянку до продажу. Продаж ділянки залежав від сприятливого звіту про оцінку.

На початку все йшло добре. Проте під час другого візиту Володимир помітив, що багато дрібних речей, таких як каструлі, сковорідки і тачка біля сараю, зникли. Тоді Володимир про це не згадав, але під час його третього візиту стільці зникли з їдальні, а також зникли телевізор і одне з ліжок. Володимир зателефонував Наталії і поскаржився на це. Наталя сказала йому, що ці речі належать їй і що він не повинен втручатися в її справи. Володимир сказав, що очікує, що вона поверне речі. Тоді Наталія поклала трубку.

Через кілька днів оцінювач надав звіт і повідомив, що майно загалом у належному стані. Проте одна зі стін постраждала від вологи, а система очистки стоків була настільки старою, що її довелося повністю замінити. Цей ремонт коштуватиме від 3400 до 4500 євро.

Оцінювач випадково повідомив Володимиру, що більшість меблів з дому вивезено. Володимир розлютився, одразу зателефонував Наталії і сказав, що вона має негайно все повернути, а через ремонт доведеться переглянути ціну. Наталя була дуже засмучена і емоційна: «Якщо ти так поводишся, то можеш забути про угоду».

Згодом Володимир зв'язався зі своїм адвокатом, який, у свою чергу, зв'язався з іншою стороною. Було домовлено, що Володимир поїде в Бретань для приватної зустрічі з Франсуа для останньої спроби вирішити проблему.

Завдання. Поділіться на групи з трьох осіб (медіатор та сторони). Сторони мають бути розподілені на Володимира та Наталю. Завдання полягає у проведенні медіації. Конфіденційну інформацію сторонам надасть викладач. Конфіденційна інформація однієї сторони не має бути відома другій стороні. Медіатор не має знати ні загальної інформації, ні конфіденційної інформації сторін.

Кейс 3.

Сторони:

Ганна

Представник фітнес-клубу

До фітнес-клубу «Спорт – це життя» за рекомендаціями своїх знайомих мала намір потрапити Марина – молодий лікар зі спортивної медицини. Зокрема, наприкінці березня Марина прийшла до фітнес-клубу на гостьовий візит, який передбачав знайомство з клубом для подальшого придбання клубних карт. Вона відвідала басейн і сауну, де її оглянув лікар, а також тренажерний зал, де була проведена консультація інструктора.

Під час гостьового візиту Марина вирішила одразу придбати клубну карту на рік, сплативши половину її вартості й підписавши договір із фітнес-клубом. Решту суми вона мала віддати при першому відвідуванні, яке було заплановано на початок наступного місяця.

У день першого відвідування фітнес-клубу Марині довелося зіткнутися з неприязню нового адміністратора фітнес-клубу Ганни. Зокрема, остання зовсім не звертала увагу на нову клієнтку: не привіталася з нею, не допомогла зорієнтуватися, де переодягальня, на всі запитання відповідала грубим тоном, що вона зайнята і їй ніколи возитися з Мариною.

Будучи дуже вразливою людиною, Марина вирішила розірвати договір із фітнес-клубом, але ані його керівництво, ані юрист на зв'язок з нею не виходили. Коли ж Марина прийшла до фітнес-клубу та оголосила про те, що буде звертатися зі скаргою до органів захисту прав споживачів, їй все-таки призначили зустріч з юристом. Водночас юрист пояснив Марині, що для розірвання договору та повернення сплачених нею коштів необхідна наявність однієї з обґрунтованих підстав, що безпосередньо міститься в переліку договору.

Ознайомившись удома більш детально з умовами договору, Марина побачила, що такої підстави для розірвання договору, як «пихатість адміністратора клубу», у ньому, звісно, не було. Отже, перед нею був

вибір: спробувати все ж таки відвідувати фітнес-клуб та не комунікувати з пихатим адміністратором або повністю втратити сплачені нею кошти. Відтак Марина вирішила продовжити свої заняття у фітнес-клубі. Проте за два тижні вона зрозуміла, що через поведінку адміністратора Ганни вона більше не може ходити до цього закладу. Її терпіння було повністю вичерпано. З огляду на це, Марина вирішила розірвати свої відносини з клубом, про що був повідомлений його директор. Разом із тим Марина мала намір і повернути сплачені нею гроші. Тому вона повідомила керівництво, що звертатиметься до суду.

Оцінивши всі ризики ситуації, керівництвом фітнес-клубу було запропоновано Марині пройти процедуру медіації з Ганною та спробувати вичерпати їхній конфлікт.

Завдання. Поділіться на групи з трьох осіб (медіатор та сторони). Сторони мають бути розподілені на Ганну та представника фітнес-клубу. Завдання полягає у проведенні медіації. Конфіденційну інформацію сторонам надасть викладач. Конфіденційна інформація однієї сторони не має бути відома другій стороні. Медіатор не має знати ні загальної інформації, ні конфіденційної інформації сторін.

Тема 8. Судовий міні-розгляд. «Суд з багатьма дверима». Приватний суд або «суддя на прокат». Спрощений суд присяжних.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Судовий міні-розгляд.
2. “Суд з багатьма дверима”.
3. Приватний суд або “суддя на прокат”.
4. Спрощений суд присяжних.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Міська адміністрація прийняла рішення закрити квітковий ринок, який розташувався на центральній площі міста. Причиною такого рішення є те, що ринок своїм виглядом псує краєвид та історичний центр міста.

Серед іншого міська влада апелює до того, що на площі існує проблема прохідності: потік перехожих не здатний уміститися на настільки вузькому тротуарі.

Два місяці тому міська адміністрація зустрічалася з представниками продавців квітів. За результатами зустрічі вони домовилися, що продавці підготують проект закритих торгових павільйонів. Проте після цієї події була довготривала пауза, після якої питання так і не було вирішено. З

огляду на це міська адміністрація вирішила при- брати ринок із території центральної площі.

У день зносу ринку продавці квітів вийшли мітингувати. У ході акції вони прикували себе залізними ланцюгами до своїх торгових місць, мотивуючи це тим, що ніколи не підуть звідси.

Завдяки зусиллям поліції громадський порядок все ж таки вдалося відновити, проте конфлікт між адміністрацією міста і продавцями квітів залишився невичерпаним.

Наведіть характеристики приватного суду чи “судді на прокат”? Як співвідноситься класичне цивільне судочинство та приватний суд чи “судді на прокат”? Проведіть приватний суд чи “суд на прокат” щодо вищезазначеної ситуації.

Завдання 2. На приватному підприємстві, яке займається наданням психолого-педагогічних послуг населенню та організаціям, виник конфлікт між двома співробітниками – Івановим і Петровим.

Іванов – молодий, енергійний співробітник, який нещодавно був прийнятий в організацію. Він добре справляється зі своїми обов’язками менеджера по роботі з клієнтами, проте достатньо складно знаходить спільну мову з новим колективом. Зокрема, йому не подобаються деякі колеги та ставлення співробітників до своєї роботи.

Попри це Іванов із властивою йому енергією та ентузіазмом два тижні тому заявив директору, що він хотів би бути включеним до списків стажистів на посаду тренера-стажиста. У свою чергу директор підприємства погодився на це та затвердив Іванова як кандидата на посаду стажиста, після чого Іванов радісно оголосив про рішення директора співробітникам підприємства.

Новина для співробітників підприємства була несподіваною. Найбільше таким рішенням директора був незадоволений Петров, оскільки саме він прагнув бути зарахованим у стажисти найближчим часом. Він вважає таке рішення директора передчасним, оскільки, на його думку, він є більш досвідченим фахівцем. Він уже давно працює на підприємстві та знає всі тонкощі його діяльності. До того ж Петров має гарні стосунки з колегами по роботі, які постійно його підтримують та стають на його бік.

Однак після затвердження Іванова як кандидата на посаду стажиста атмосфера в колективі дуже сильно загострилась. І це попри те, що за весь час існування підприємства (близько п’яти років) колектив завжди був достатньо дружній і згуртований.

Наведіть характеристику спрощеного суду присяжних? Як співвідноситься класичне цивільне судочинство та спрощений суд присяжних? Проведіть спрощений суд присяжних щодо вищезазначеної ситуації.

Завдання 3. ТОВ «Дніпробуд» уклало з ПП «Справа» договір будівельного підряду, за яким зобов'язалося збудувати складські приміщення для зберігання лісоматеріалів. У договорі містилося медіаційне застереження. ТОВ «Дніпробуд» зобов'язання за договором не виконало. Під час медіаційних процедур сторони домовилися про те, що ТОВ «Дніпробуд» замість виконання робіт за договором надасть ПП «Справа» будівельні матеріали протягом 1 місяця. Однак зі спливом вказаного строку матеріали надані не були. ПП «Справа» вирішила вирішити справу за допомогою судового міні-розгляду.

Наведіть характеристику судового міні-розгляду? Як співвідноситься класичне цивільне судочинство та судовий міні-розгляд? Проведіть судовий міні-розгляд щодо вищезазначеної ситуації.

Тема 9. Попередня незалежна оцінка матеріалів справи. Експертна оцінка. Інститут омбудсмена з правових питань.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Попередня незалежна оцінка матеріалів справи.
2. Експертна оцінка.
3. Інститут омбудсмена з правових питань.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Компанія "CUSTOM TAPESTRIES INC." ("CUSTAP"), виробник гобеленів ручного ткацтва з єдиним підприємством у Сент-Луїсі, штат Міссурі, направила свого віце-президента з питань закупівель Девіда Стренда до України з метою закупівлі 1000 квадратних метрів гобеленової сировини. І Сполучені Штати, і Україна є сторонами ("Договірні держави") Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів. Сировина складається з натуральних або синтетичних волокон одного кольору, як правило, білого, які вплетені вручну в основу. Процес ткацтва є делікатним і дуже трудомістким і зазвичай виконується лише кваліфікованими ремісниками. План CUSTAP полягав у придбанні сировини і відправці його до США, де він буде перероблений для задоволення потреб своїх клієнтів – мереж розкішних готелів.

Перебуваючи в Україні, Девід Стренд зустрівся з паном Петренком, власником компанії "GOBELEN", яка працевлаштовує місцевих ткачів. Всі операції та потужності компанії "GOBELEN" розташовані в Україні, і вона працює приблизно один рік. Стренд обговорив свої потреби з паном

Петренком, і вони дійшли згоди щодо продукції та ціни. Відповідні умови угоди полягали в тому, що “GOBELEN” виготовить необхідні 1000 квадратних метрів сировини за ціною 20,00 доларів США за квадратний метр. Оскільки компанія “GOBELEN” ще не мала достатніх запасів необхідного підкладкового матеріалу, CUSTAP надасть його. “GOBELEN” надасть робочу силу та волокна, які будуть вплетені в підкладку. Оплата повинна була бути здійснена після того, як сировина буде готова до відвантаження. Було складено письмовий контракт, що містив ці умови. Хоча договір не містив застереження про вибір права, він передбачав, що будь-які спори будуть передані на розгляд арбітражу.

Через п’ять днів після початкової домовленості пан Стренд надав компанії “GOBELEN” підкладковий матеріал, який був відправлений повітряним транспортом зі США. Коли замовлення було виконано, пан Стренд сплатив за сировину, і він був відправлений до США. Після прибуття машини до США співробітники CUSTAP швидко виявили, що волокна, які компанія “GOBELEN” вплела в підкладку, були синтетичним матеріалом, який не відповідав американським стандартам щодо вогнезахисних властивостей. Як наслідок, використання синтетичного матеріалу не було дозволено в США (як і в ЄС), хоча він іноді використовувався в Азії. CUSTAP негайно поскаржився компанії “GOBELEN” на матеріал і зажадав повернути свої гроші. Не отримавши відповіді, CUSTAP ініціював арбітражний розгляд, як це передбачено контрактом.

Компанія CUSTAP вирішила перед арбітражним розглядом оцінити свої сильні та слабкі сторони, тому скористалися попередньою незалежною оцінкою матеріалів справи.

Наведіть характеристики попередньої незалежної оцінки матеріалів справи? Як співвідноситься класичне цивільне судочинство та попередню незалежну оцінку матеріалів справи? Надайте попередню незалежну оцінку матеріалів справи для обох сторін спору.

Завдання 2. Іваницький А. І. звернувся до суду із позовом про захист честі, гідності та ділової репутації до газети «Вісті» та Кондратьєвої О. М., мотивуючи свій позов неправдивістю інформації щодо невідповідних умов праці на його підприємстві із вироблення добрив, що містилася у статті Кондратьєвої О. М., надрукованої у газеті «Вісті».

Під час судового засідання сторони виявили бажання скористатися послугами омбуцмена з правових питань та подали про це відповідне клопотання. Суддя задовольнила клопотання і постановила ухвалу про закриття провадження у справі та передачу справи на розгляд омбуцмана з правових питань.

Наведіть характеристику омбуцмана з правових питань? Як співвідноситься класичне цивільне судочинство та омбуцмана з правових питань?

Завдання 3. Колісник О. П. звернулася до суду із заявою про обмеження дієздатності її чоловіка Колісника Г. П., мотивуючи свою заяву тим, що останній систематично відвідує платні сайти гри в покер, де витрачає усю заробітну плату, що свідчить про те, що її чоловік зловживає азартними іграми, чим ставить себе та свою сім'ю у скрутне матеріальне становище.

Колісник хотіла зрозуміти свої сильні та слабкі позиції у цьому спорі, тому скористалися попередньою незалежною оцінкою матеріалів справи.

Наведіть характеристику попередньої незалежної оцінки матеріалів справи? Як співвідноситься класичне цивільне судочинство та попередню незалежну оцінку матеріалів справи? Надайте попередню незалежну оцінку матеріалів справи для обох сторін спору.

Тема 10. Консиліація. Спільний правовий процес або колаборативна процедура. Партисипативні процедури.

Лекції – 2 год.

Практичне заняття - 2 год.

Питання для обговорення:

1. Консиліація.
2. Спільний правовий процес або колаборативна процедура.
3. Партисипативні процедури.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Компанія “Делікатеси”, позивач, є середнім виробником вишуканих хлібобулочних виробів, зареєстрованим в Екваторіальній Гвінеї. Філософія компанії полягає в тому, що для її продукції використовуються лише найкращі інгредієнти. Компанія “Делікатеси” є соціальним підприємством і прагне до сталого та етичного виробництва. Однак, що стосується першого, то вона надає більшого значення якості продукції, ніж кінцевому сталому виробництву. “Делікатеси” також є членом Глобального договору.

“Масмаркет” – відповідач, є мережею гастрономічних супермаркетів у Україні.

У березні 2014 року позивач познайомився з відповідачем на щорічному Дунайському продовольчому ярмарку "Ярмарок". До позивача звернулася керівник відділу закупівель відповідача пані Петрова, яка стояла біля його кіоску. Пані Петрова та пан Іванов, начальник виробництва позивача, обговорили, яка продукція може бути цікавою для

відповідача та чи можливо буде поставити її відповідачу. Пані Петрова запросила пана Іванова відвідати кіоск відповідача, що він і зробив. Пан Іванов та пані Петрова не лише обговорили вибір продукції та обсяги поставок, але й провели загальну дискусію щодо співвідношення витрат та переваг етичного та екологічно сталого виробництва, а також поділилися власним досвідом. Пан Іванов висловив пані Петровій явну зацікавленість у встановленні ділових відносин.

Таким чином, позивач був задоволений, коли невдовзі після продовольчої виставки отримав від відповідача запрошення до участі в тендері на поставку шоколадних тортів та Тендерну документацію. Позивач подав свою тендерну пропозицію 30 червня 2021 року. Позивач був дуже радий, коли йому було присуджено контракт листом від 15 липня 2021 року, незважаючи на те, що він вимагав внести зміни до своєї пропозиції щодо умов, викладених у запрошенні до участі в торгах. Відповідач чітко погодився зі зміненими специфікаціями на шоколадні торти та зміненими умовами оплати і не заперечував проти включення стандартних умов позивача.

Відповідно до умов контракту, позивач здійснив першу поставку 1 серпня 2021 року. У 2021 році жодних проблем щодо поставок не виникало.

Таким чином, позивач був дуже здивований тоном та змістом електронного листа, який він отримав від відповідача 27 січня 2022 року. Несподівано для всіх, відповідач зажадав від позивача підтвердити до наступного робочого дня, що всі постачальники позивача суворо дотримуються принципів Глобального договору. Строк був не лише дуже коротким, але й відповідач погрожував розірвати договір, якщо таке підтвердження не буде надано. Крім того, рецензент оголосив, що до з'ясування ситуації жодні подальші платежі не здійснюватимуться і жодні поставки не прийматимуться. Очевидною причиною цього несподіваного листа був звіт спеціального доповідача, який розслідував для ЮНЕП вирубку лісів у Рурітанії та широкомасштабне шахрайство і корупцію в різних установах, створених для захисту залишків тропічних лісів та їхнього біорізноманіття. Спеціальний доповідач зазначив, що, ймовірно, багато сертифікатів, які засвідчують методи сталого виробництва, були підроблені або отримані шляхом хабарництва. У своєму випуску від понеділка, 23 січня 2022 року, провідна ділова газета Екваторіальної Африки "Газета" повідомила про висновки доповіді та можливі наслідки цього.

Позивач негайно відповів та пообіцяв провести подальше розслідування, висловивши впевненість у тому, що його постачальник какао з Рурітанії не буде учасником жодної шахрайської схеми. Водночас, позивач чітко дав зрозуміти, що не бачить жодних підстав для того, щоб відповідач припиняв оплату за вже поставлені шоколадні торти. Сам позивач виконав усі свої зобов'язання за контрактом, у тому числі доклав усіх можливих зусиль для забезпечення дотримання його

постачальниками принципів Глобального договору, які щорічно сертифікувалися.

На жаль, під час подальших розслідувань виявилось, на превеликий жаль позивача, що його постачальник, “РуРіТанії”, був причетний до скандалу. Він порушив свої урочисті обіцянки та договірні зобов'язання перед позивачем щодо дотримання у виробництві какао найкращих практик сталого виробництва. Він надав позивачу підроблені офіційні документи, що засвідчують таке виробництво, в той час як принаймні частина какао-бобів походила з ферм, незаконно створених на природоохоронних територіях після вирубки лісів на цих територіях. Позивач був шокований і негайно розірвав контракт з “РуРіТанії”.

Надайте характеристику партисипативних процедур. Які альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів належать до партисипативних процедур? У чому особливості мед-арб та арб-мед? Проведіть мед-арб. Проведіть арб-мед.

Завдання 2. На державному підприємстві, яке займається наданням сервісних послуг у транспортній сфері «Техносерв», виник конфлікт між директором Вахтангом і профспілковим лідером Тетяною.

Напередодні конфлікту директором було погоджено в галузевому міністерстві підняття заробітної плати на підприємстві, яка наразі дорівнює 3723 грн. Тетяна як профспілковий лідер хоче збільшити суму мінімальної зарплати для працівників до 5350–5500 грн. Водночас директор разом із головним бухгалтером пояснюють їй, що при такій сумі підприємство стане збитковим, утратить свою цінність прибуткового підприємства в структурі міністерства, що, у свою чергу, призведе до його ліквідації. Директор пропонує суму в 5000 грн., але Тетяна наполягає на своєму.

Разом із тим профспілка вимагає, щоб директор підприємства звільнив чотирьох співробітників, яких було взято під час протестів на середні адміністративні посади; укладення нового колективного договору, який передбачає підвищення відрахувань із фонду оплати праці на культурно-масову діяльність у розмірі 3 % (у десять разів більше мінімальної ставки 0,3 %, але закон дозволяє підвищувати); прийняття штатного розпису в редакції профспілки.

Тетяна вже 20 років працює на підприємстві на неадміністративній посаді та має повагу в колективі. Після перемоги в страйку, через який було звільнено попереднього директора, вона вважає очолювану нею профспілку рушійною силою на підприємстві, за допомогою якої можна звільнити з посади будь-якого директора.

Директор підприємства Вахтанг закінчив Гарвардський університет. Він приїхав на нове місце роботи з бажанням поліпшити стан справ підприємства. Але зустрів протест і бойкот профспілки, з якою жодного конструктивного діалогу немає.

Наведіть характеристику консиліації? Як співвідноситься консиліація з іншими альтернативними способами вирішення цивільно-правових спорів? Проведіть консиліацію для сторін цього спору.

Завдання 3. Марина та Тетяна – доньки одного батька від різних жінок. У 2017 році їхній батько помер, не залишивши заповіту. Спадкова справа була відкрита в нотаріуса у 2018 році. Заяви про прийняття спадщини були подані в строк обома спадкоємцями. Сестри між собою не спілкуються і не бажають установлювати нормальні стосунки.

Марина є молодшою донькою (28 років), має інвалідність із дитинства, одинока і не може мати дітей, працює викладачем музики. Тетяна (46 років) заміжня, має двох дітей та керує власним невеликим бізнесом. Тетяна постійно спілкувалася з батьком. Останні 5 років він жив у неї, оскільки тяжко хворів та потребував допомоги.

Марина та Тетяна звернулися до нотаріуса для проведення медіації. Нотаріус намагався примирити сторони кілька разів. Спочатку кожен поодиночку, а потім запрошував обох доньок на спільні зустрічі, але вони приходили тільки поодиночку. Щоразу нотаріус переконував кожен з доньок, що краще для обох буде домовитись, аніж судитися довгі роки, витрачаючи час, гроші та власні нерви.

Яка суть колаборативних процедур? Як співвідноситься колаборативні процедури з іншими альтернативними способами вирішення цивільно-правових спорів? Хто може бути колаборативним юристом? Проведіть колаборативну процедуру як колаборативний юрист.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

1. Альтернативний розгляд цивільних справ як окрема форма захисту цивільних прав.
2. Альтернативний розгляд цивільних справ у контексті міжнародного руху за доступність правосуддя.
3. Альтернативний розгляд цивільних справ та концепція “суду з багатьма дверима” в США.
4. Альтернативний розгляд цивільних справ та право на справедливий судовий розгляд
5. Цивільне судочинство та альтернативний розгляд цивільних справ
6. Поняття, ознаки та система способів альтернативного розгляду цивільних справ.
7. Джерела правового регулювання альтернативних способів розгляду цивільних справ.
8. Комбіновані способи альтернативного розгляду цивільних справ.
9. Принципи альтернативного розгляду цивільних справ.

10. Переговори та претензійний порядок як способи альтернативного розгляду цивільних справ.
11. Правова природа міжнародного комерційного арбітражу.
12. Роль міжнародного комерційного арбітражу у вирішенні спорів, що виникають у сфері зовнішньо-економічних відносин.
13. Міжнародно-правове регулювання діяльності міжнародних арбітражних судів.
14. Правове регулювання міжнародного арбітражного розгляду спорів та діяльності арбітражних судів в національному законодавстві різних держав.
15. Теорія делокалізації арбітражу і її значення.
16. Арбітражна угода як різновид третейського договору (угоди), її види.
17. Автономність арбітражної угоди.
18. «Патологічність» арбітражних угод.
19. Арбітрабельність спорів.
20. Теорія «компетенції компетенції» міжнародного комерційного арбітражу.
21. Гармонізація арбітражного розгляду та вплив Типового Закону ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж на внутрішньодержавні закони про міжнародний комерційний арбітраж.
22. Вплив принципів УНІДРУА на розгляді спорів, що впливають із міжнародних комерційних контрактів.
23. Концептуальні проблеми взаємодії законодавчого регулювання міжнародного комерційного арбітражу і Lex Foris.
24. Глобалізація як чинник процесів уніфікації міжнародного комерційного арбітражу.
25. Формування інтеграційного процесу у сфері міжнародних відносин та фрагментація юстиціальної діяльності міжнародного комерційного арбітражу.
26. Сучасна глобальна структура міжнародного комерційного арбітражу: проблеми та тенденції.
27. Роль державних судів щодо застосування Нью-Йоркської конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р.
28. Поняття загальних правил провадження у справі в міжнародному арбітражному суді.
29. Правила збирання, подання, дослідження та оцінки доказів в міжнародному комерційному арбітражі.

- 30.Сприяння державних судів міжнародному комерційному арбітражу в отриманні доказів: поняття, значення, форми та правове регулювання в різних державах.
- 31.Доарбітражний порядок врегулювання спору: поняття, форми, наслідки недотримання.
- 32.Вжиття заходів забезпечення позову, пред'явленого до арбітражного суду.
- 33.Рішення арбітражного суду (award), його значення.
- 34.Судовий контроль за діяльністю міжнародного комерційного арбітражу.
- 35.Підстави скасування рішення міжнародного арбітражного суду.
- 36.Виконання рішень національних та іноземних арбітражних судів.
- 37.Визнання іноземних арбітражних рішень як умова приведення їх до виконання.
- 38.Підстави відмови у визнанні та приведенні до виконання іноземного арбітражного рішення.
- 39.Порядок розгляду судами загальної юрисдикції заяв про визнання і приведення до виконання іноземних арбітражних рішень.
- 40.Медіація як альтернативний спосіб вирішення справ.
- 41.Принципи медіації.
- 42.Загальний порядок проведення медіації.
- 43.Етичні виклики у роботі медіатора.
- 44.Інтеграція медіації у цивільне судочинство.
- 45.Мед-арб та арб-мед як комбіновані способи альтернативного вирішення спорів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти.

1. Конституція України від 28.06.1996 р. 254к/96-вр.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/card2#Card>.
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/card2#Card>.

4. Про третейські суди : Закон України від 11.05.2004 р. No 1701-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – No 23 (25.06.2004 р.). – Ст. 1540.
5. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України від 24.02.1994 No 4002-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – No 25 (21.06.1994 1994 р.). – Ст. 198.

Основна література

1. Komarov V., Tsuvina T. The Impact of the ECHR and the Case Law of the ECtHR on Civil Procedure in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. No 1(9). P. 79–101.
2. Komarov, V.V., Tsuvina, T.A. (2021). International standard of access to justice and subject of civil procedural law. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(3), 197-208.
3. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів: підручник / за ред. Н.Ю. Голубевої. Одеса: Фенікс, 2021. 344 с.
4. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб./за заг. ред. Ю.Д. Притики. Х.: Право, 2019. 264 с.
5. Медіація у професійній діяльності юриста. Одеса: “Екологія”, 2019. 456 с.
6. Кравцов С. О. Міжнародний комерційний арбітраж та національні суди: монографія. Х.: Право, 2014. 232 с.
7. Ткачук О. С. Альтернативне вирішення спорів як форма захисту цивільних прав, свобод та інтересів. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 133. С. 20-31.
8. Цувіна Т.А. Право на доступ до суду: підхід ЄСПЛ. Підприємництво, господарство і право. 2020. No 4. С. 60–69.
9. Tsuvina T. Access to justice in terms of the rule of law: origins of understanding. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2020. No 1. P. 84–88.

10. Цувіна Т. А. Онлайн суди та онлайн вирішення спорів у контексті міжнародного стандарту доступності правосуддя: міжнародний досвід. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 149. С. 62–79.
11. Цувіна Т. А. Онлайн суди та онлайн вирішення спорів у контексті міжнародного стандарту доступності правосуддя: міжнародний досвід. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 149. С. 62–79.

Додаткова література

1. Drozdov O., Rozhnov O., Mamnitskyi V. Mediation and Court in Ukraine: Perspectives on Interaction and Mutual Understanding. 2021. No 3(11). *Access to Justice in Eastern Europe*. P. 181–190.
2. Izarova I., Prytyka Y., Kravtsov S. Towards effective dispute resolution: A long way of mediation development in Ukraine. *The Asian International Journal of Life Sciences*. 29 (1). PP. 389-401.
3. Prytyka Yu., Komarov V., Kravtsov S. Reforming the Legislation on the International Commercial Arbitration of Ukraine: Realities or Myths. 2021 No 3(11). *Access to Justice in Eastern Europe*. P. 117–128.
4. Ткачук О. С. Тенденції розвитку досудових процедур у цивільному судочинстві. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2016. No 4. С. 90-107.
5. Цувіна Т. А. Партисипативні процедури як альтернативний спосіб вирішення цивільно-правових спорів у Франції. *Цивільний процес на зламі століть: Мат-ли наук.-практ. конф., присвяченої 50-річчю заснування кафедри цивільного процесу (м.Харків, 20-21 жовтня 2016 року)*. С.148-151.
6. Цувіна Т. А. Впровадження інституту присудової медіації як перспективний напрямок реформування цивільного процесуального законодавства України. *Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства. Зб. наук. праць. Мат-ли*

- міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 7 липня 2017 р.) / за заг. ред. І.О. Ізарової, Р.Ю. Ханник-Посполітак. Київ.: ВД Дакор, 2017. С. 195-200.
7. Цувіна Т. А. Перспективи запровадження інституту присудової медіації в Україні. *Проблеми цивільного права та процесу : мат-ли наук.- практ. конф., присвяч. пам'яті О. А. Пушкіна* : 19-20 травн. 2017 р., Харків / Харків. нац. ун-т внутріш. справ, Асоц. цивілістів України. Харків : ХНУВС, 2017. С. 383-386.
 8. Цувіна Т. А. Медіація як обов'язковий досудовий порядок та проблема доступності правосуддя у цивільних справах. *Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку (з нагоди 45-річчя створення Ради присяжних повірених при Харківському окружному суді) : мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Харків, 16 трав. 2019 р.) / редкол.: Т. Б. Вільчик (голова) та ін. Харків : Право, 2019. С. 180-182.
 9. Цувіна Т. А. Онлайн медіація: світовий досвід та перспективи для України. *Збірка статей “5 років діалогу та 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння”*. К.: ВАІТЕ, 2019. С. 158-162.
 10. Цувіна Т. А. Право на суд у цивільному судочинстві: монографія. – Х.: Слово, 2015. - 218 с.

Інтернет-ресурси

Сайт Ради Європи - <http://www.coe.kiev.ua>

Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>

Офіційний веб-портал Верховної Ради України - <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України - <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/

Офіційний веб-портал Конституційного Суду <https://ccu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції <https://minjust.gov.ua/>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс
кафедри цивільного процесу. URL:

<https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/154-tsyvilnyi-protses.html>